

Information fra Exit til foretrædet for Retsudvalget den 11. oktober 2012

Exit er et kirkeligt socialt arbejde, der gennem en række sociale og beskæftigelsesmæssige tilbud støtter ex-indsatte og indsatte, som beslutter sig for at ville "starte på en frisk". Exits tilbud spænder fra uformelt, hyggeligt samvær over job- og uddannelsesvejledning til retshjælp og gældsrådgivning samt samtaler med terapeut og psykolog. Målet er at hjælpe det enkelte menneske til at tage ansvar for sit eget liv, bryde tidligere mønstre og arbejde med de udfordringer, som kommer efter løsladelsen, så vedkommende kan få en meningsfuld plads i samfundet.

I foråret 2012 sendte vi vores beretning om Exits virke i de forløbne fire-fem år til Retsudvalget. Nogle af udvalgets medlemmer kender også til vores arbejde fra et besøg i Exit i oktober 2010.

Nedenfor vil vi supplere beretningen med en aktuel status samt henlede opmærksomheden på nogle forhold, der særligt vedrører udslusningen og de barrierer, indsatte støder på, når de skal i gang med en uddannelse eller finde et job efter løsladelsen.

Gæld i form af sagsomkostninger er en stor barriere

Når der i samarbejde med en indsat skal udarbejdes en helhedsorienteret plan for vedkommende, er der efter vores erfaring fem søjler, man skal have fokus på: Netværk, familie, bolig, arbejde og gæld.

Det er ikke altid muligt at reparere på alle fem søjler på én gang, men man må holde sig for øje, at tingene hænger sammen, og det er vores erfaring, at det giver mindre tilbagefald til kriminalitet, hvis der er styr på bolig, uddannelse, arbejde mv. ved løsladelsen.

I den sammenhæng oplever vi, at en del indsatte kommer ud til en stor gæld, fordi det i Danmark er sådan, at indsatte skal betale sagsomkostningerne - i modsætning til en række andre europæiske lande. Sagsomkostningerne løber for de indsatte, vi har kontakt med, i mange tilfælde op i sekscifrede beløb, og det motiverer ikke indsatte til at tage lønnet arbejde, da merindtjeningen i forhold til offentlige ydelser går til at afdrage gælden for sagsomkostningerne. Modsat kan vi se, at danske indsatte, der er blevet dømt for kriminalitet i f.eks. Sverige, efter afsoningen hurtigt er kommet i arbejde, fordi de ikke har haft en tilsvarende gældsbyrde for sagsomkostninger.

Ud fra vores erfaringer vil det derfor have en positiv effekt, hvis man ændrer reglerne for betaling af sagsomkostninger. En model kan være, at man gør det muligt at slette gælden, hvis den indsatte efter løsladelsen afstår fra ny kriminalitet, således at gælden f.eks. nedskrives med 1/48 månedligt, så den ex-indsattes gæld helt er slettet efter fire år. Det vil på en anden måde end i dag motivere indsatte til efter løsladelsen at gå i gang med en uddannelse og få et job - og derved skabe sig en meningsfuld tilværelse uden kriminalitet.

Gælden i form af sagsomkostninger er ikke den eneste barriere, der møder indsatte ved løsladelsen, men det er en, der har meget stor betydning for mange.

Exit-metoden: En helhedsorienteret, håndholdt indsats, der tager udgangspunkt i den enkeltes situation

Det helt centrale element i Exits arbejds metode er, at vi tager udgangspunkt i det enkelte menneskes situation og søger at finde frem til, hvilke kvalifikationer vedkommende har, og hvad han/hun drømmer om. Sammen lægger vi en realistisk plan, hvor et element ofte vil være en form for uddannelse, så vedkommende kan opkvalificeres til det job, der er fremtidsmålet.

Der er tale om en helhedsorienteret indsats, hvor beskæftigelsesvejledningen knyttes tæt sammen med en social indsats, som omfatter kultureftermiddage, mandagsklub, kvindeklub og mange andre aktiviteter, der giver mulighed for at mødes i et uforpligtende, uformelt miljø, hvor vi møder den enkelte i øjenhøjde. Det giver god mulighed for at opbygge tillid til målgruppen, som for manges vedkommende er "system-trætte". Samtidig kan en bruger komme igen og igen i Exit - også selv om vedkommende har svigtet en aftale, haft et tilbagefald eller lignende.

På den måde er Exit et vigtigt efterværn for de mennesker, som efter løsladelsen har brug for et netværk og et sted, hvor de kan komme, når hverdagens udfordringer og gøremål tårner sig op. Vi overtager ikke deres liv, men vi støtter dem i at tage ansvar for deres eget liv efter løsladelsen.

Det kan være en stor - og til tider uoverskuelig - opgave for mange af de brugere, der kommer i Exit. Nogle vil ud fra deres formelle situation blive placeret i matchgruppe 1, selv om de reelt ikke er arbejdsparate. Nogle af dem er i virkeligheden aldrig blevet socialiseret, for de er droppet tidligt ud af skolen, fik ikke gjort uddannelsen færdig, før de indledte deres kriminelle løbebane mv. Her er der ikke blot brug for, at de resocialiseres, men for en socialiseringsproces, hvor de lærer at blive mødt med krav og at tage ansvar for sin tilværelse. Den slags sker ikke bare i et snuptag. Der er brug for et langt sejt træk, men det er netop det lange seje træk, der i sidste ende har en effekt, så personen motiveres til at gå i gang med en uddannelse, finde et job, bruge tid på en fritidsinteresse mv.

Dette efterværn er også vigtigt i forhold til den gode indsats, der gøres i fængslerne med at få indsatte i gang med en uddannelse, der senere kan bane vej for et regulært job. Ligeledes tjener efterværnet et formål i forhold til kokkeprojekter og lignende beskæftigelsestiltag i fængslerne, hvor indsatte får mulighed for at erhverve færdigheder inden for bestemte fagområder. Indsatte har brug for et netværk, når de løslades - nogle har det i familien eller vennekredsen. Andre står alene, og det er her, Exit kommer ind i billedet med vores tilbud, som ud over fælles arrangementer også omfatter samtaler med psykolog/terapeut, mentorforløb og bisidderfunktion.

Derfor er det vigtigt, at der er en organisation som Exit, hvor den beskæftigelsesmæssige indsats kombineres med en bred vifte af sociale aktiviteter.

Tættere på arbejdsmarkedet - og væk fra kriminalitet

Resultaterne af Exits arbejde i de forløbne fire et halvt år viser da også, at den helhedsorienterede indsats har bidraget til at føre mange tidligere indsatte ind på eller i hvert fald væsentligt tættere på arbejdsmarkedet.

Parallelt hermed har indsatsen bidraget til, at en stor andel af vores brugere har afstået fra begå kriminalitet efter løsladelsen. I andre tilfælde er der begyndt en proces, hvor de er "på vej væk fra kriminalitet" - f.eks. ved, at de begår mindre grov kriminalitet eller gør det mindre hyppigt.

Ofte ligger der et stort relationsopbyggende og motivationsfremmende arbejde bag begge disse ændringer i den ex-indsattes adfærd. Bevægelsen ind på arbejdsmarkedet og væk fra kriminalitet kommer ikke af sig selv.

Forskningen i "desistance" – der handler om, hvad der får mennesker til at holde op med at begå kriminalitet – peger bl.a. på, at en person, der vil holde op med at være kriminel, har brug for at redefinere sit liv og finde en ny identitet, som også skal forholde sig til det, der er sket i de år, han/hun begik kriminalitet, og som samtidig skaber en mening, et formål og en retning for vedkommendes videre liv. Det kan være rigtigt svært, men forskningen peger på, at de sociale relationer spiller en vigtig rolle i den proces, der foregår inde i den enkelte. Og det er her, vi i Exit kommer ind i billedet med den støtte, vi kan give, fordi vi netop kan være et netværk for dem, der står alene eller kun har et spinkelt netværk.

Erfaringer og resultater fra tidligere projekter

Fra indsat til ansat

I 2008-2010 gennemførte Exit projektet "Fra indsat til ansat" med økonomisk støtte fra Arbejdsmarkedsstyrelsens pulje "Personer på kanten af arbejdsmarkedet". Projektet blev løbende evalueret af Rambøll, og i slutevalueringen fra januar 2010 hedder det: "54 % er kommet i job, uddannelse eller frivilligt arbejde over 10 timer om ugen, hvilket vurderes at være væsentligt bedre end resultatet af den ordinære indsats". Yderligere oplysninger om projektet kan læses i:

- [Resumé af projektets resultater](#)
- [Rapporten "Personer på kanten af arbejdsmarkedet. Slutevaluering"](#)

Fra barriere til karriere - metodeudviklingsprojekt i 2010

I 2010 gennemførte Exit et etårigt metodeudviklingsprojekt i samarbejde med Københavns Kommune med henblik på at bruge og udvikle erfaringerne fra Exits arbejde i en målrettet indsats over for unge indsatte/ex-indsatte i alderen 18-25 år. Gennem projektet kom 43 % af de indskrevne borgere væsentligt tættere på arbejdsmarkedet. Hver femte kom i job, løntilskudsjob eller under uddannelse, mens 23 % kom i aktivering.

Yderligere oplysninger om projektet kan læses i:

- [Resumé af projektets resultater](#)
- [Evalueringsrapporten](#)

Metodeudviklingsprojektet førte efterfølgende til, at Exit indgik et samarbejde med Jobcenter København om fortsat at deltage i den kommunale indsats for denne specifikke målgruppe. Det sker gennem en aftale om ugeforløb, hvor Exit står for undervisnings- og mentordelen.

Aktuel status

Siden opstarten har Exit været i kontakt med flere hundrede mennesker. Det præcise antal kan ikke opgøres, da nogle ikke har været inde i et forløb med vejledning/rådgivning, men alene har deltaget i vores sociale aktiviteter.

For tiden kommer 12-20 brugere i mandagsklubben, hvor ex-indsatte, frivillige og medarbejdere mødes til spisning, fællesskab og samvær over et spil eller en kop kaffe.

Der kommer mellem 80-100 til den månedlige kultureftermiddag i København. Kultureftermiddagene har stor betydning i arbejdet med at opbygge relationer til målgruppen. Her kan indsatte og ex-indsatte nemlig på en uformel måde møde Exits medarbejdere, frivillige og familie. Programmet på kultureftermiddagene består af sang og musik, samvær over en kop kaffe og fælles spisning. I foråret 2012 begyndte Exit også at holde kultureftermiddage i Odense, og i november holdes den første kultureftermiddag i Aarhus.

Herudover har vi haft kontakt med 55 kvinder i Exits kvindekлуб, 90-100 indsatte i Exits kunstprojekter og 70 personer har benyttet sig af Exits tilbud om samtaler hos psykolog/terapeut.

Exit er en social organisation, der drives via projektmidler og fondsstøtte

Siden opstarten er driften af Exit for hovedpartens vedkommende blevet finansieret gennem midler fra offentlige puljer, kommunale tilskud og bidrag fra private fonde. Det gælder fortsat, selv om Exit i 2011-2012 har opnået en vis indtjening ved at sælge forløb til kommuner og jobcentre.

Uden de offentlige midler og støtte fra private fonde kunne Exit ikke gøre det arbejde, vi gør i dag, og flere af vores aktiviteter kunne ikke køre uden de bevillinger, der ligger bagved.

Samtidig har en organisation som Exit også brug for en grundfinansiering, da øremærkede puljemidler netop ikke kan bruges til at dække alle omkostninger i organisationen. Derfor er et af målene i vores strategiplan, at vi skal øge egenindtjeningen. Det er i 2011-2012 som nævnt sket ved, at vi i et vist omfang har solgt Exit-forløb til kommuner og jobcentre.

Denne indtjening har givet et afkast til grundfinansieringen, men dog langt fra nok til at dække den fuldt ud. I en treårig periode frem til foråret 2013 sikres grundfinansieringen først og fremmest af en stor millionbevilling fra TrykFonden.

Men netop fordi, vi har brugere, som kommunen ikke vil betale for, og da en række udgiftsposter ikke kan dækkes via øremærkede midler, vil der til stadighed være behov for en grundfinansiering, der kan holde organisationen oven vande, så vi kan yde en indsats i forhold til dem, der har svært ved at holde sig flydende.